



Miten sota Ukrainassa vaikuttaa kuntiin Suomessa?

Kolme tulevaisuustarinaa tästä päivästä
vuoteen 2030 saakka

**KUNTA
KUNTO**



Saatteeksi

Kunta turvallisen tulevaisuuden tukijana

Kuntaliiton ja kaupunkien ennakointityössä pohdittiin kevään 2022 aikana miten Venäjän aloittama sota Ukrainassa voi vaikuttaa suomalaisiin kuntiin.

Havainnosta koostettiin kolme erilaista tulevaisuustarinaa, jotka havainnollistavat lyhyen ja pitkän aikavälin kokonaistilannetta globaalilla ja paikallisella tasolla.

Työ jatkuu elo-syyskuussa 2022 pohdinnalla kuntien käytännön toimenpiteistä Ukrainassa käytävän sodan vaikutuksiin varautumisessa.

Tehdään tulevaisuus yhdessä!

Minna Karhunen

Toimitusjohtaja, Kuntaliitto



Kolme tulevaisuustarinaa kunnille

Tulevaisuustarina 1:

Ruoka- ja energiakriisi 2030

Asumis-, ruoka- ja liikkumiskustannukset nousevat Euroopassa, mikä saa kansalaiset miettimään tarkemmin omaa kulutuskäyttäytymistään.

Terveellisen ruoan määrä päivittäisessä ruokakorissa vähenee. Kaupungeissa on paljon myymättömiä asuntoja ja uusrakentaminen on pysähtynyt.

Eurooppaan alkaa saapua nälänhätää pakenevia ihmisiä. Ongelmat syvenevät Euroopassa, minkä seurauksena aiheutuu sekasortoa, anarkiaa, rikollisuutta ja muuttoliikettä. Eriarvoisuus kasvaa hyvin voimakkaasti ja turvallisuuden tunne heikkenee.

Hallittu omavaraisuus elämäntapana on vientituote Suomelle.

2022–2024

Kansat lähtevät liikkeelle Itä-Euroopasta ruokakriisin seurauksena.

Asumis-, ruoka- ja liikkumiskustannukset nousevat Euroopassa, mikä saa kansalaiset miettimään tarkemmin omaa kulutuskäyttäytymistään. Oman auton käyttöä harkitaan tarkemmin polttoainekustannusten noustessa. Ravintolakäynnit ja matkustus vähenevät. Kulutuksen painopiste siirtyy pois palveluista.

Terveellisen ruoan määrä ruokakorissa vähenee ja pohditaan, onko tarpeen vähentää autolla liikkumista. Samaan aikaa omavaraisuus, viljely, metsästys ja kalastus herättävät mielenkiintoa. Suomessa harkitaan ruuan ja energian säätelyä.

Rakentaminen on hidastunut. Tuotantoketjut ovat globaalin tilanteen johdosta pysähtyneet. Kotimainen tuotanto korvaa osittain tilannetta.

Päihteiden käyttö, anarkia ja rikollisuuden ilmiöt alkavat nostaa päätään.

2025–2029

Eurooppaan alkaa saapua Pohjois-Afrikasta ja Lähi-Idästä nälänhätää pakenevia ihmisiä. Eletään uutta korkeiden korkojen aikaa inflaation kurissa pitämiseksi. Keskuspankit lopettavat määrällisen elvytyksen ja korot nousevat.

Valtio säätelee ruokaa ja energiaa. Epäterveellinen ruoka on arkipäivää, liikkumattomuus ja liikalihavuus lisääntyvät.

Tuonti tyrehtyy ja omavaraisuus lisääntyy. Kierrätys on lisääntynyt, palveluja ja tietoja jaetaan keskenään. Piraattituotteet ovat uusi rikollisuuden muoto.

Kaupungeissa on paljon myymättömiä asuntoja ja uusrakentaminen on pysähtynyt. Tämä on johtanut rakennusyhtiöiden konkursseihin.

Päihteiden käytön seurauksena mielenterveysongelmat kasvavat.

2030–

Ongelmat syvenevät Euroopassa, minkä seurauksena aiheutuu sekasortoa, anarkiaa, rikollisuutta ja muuttoliikettä. Eriarvoisuus kasvaa hyvin voimakkaasti ja turvallisuuden tunne heikkenee.

Ruuan hinta alkaa paikoin hillitä kulutusta. Lihasta tulee luksustuote. Hallittu omavaraisuus elämäntapana on vientituote Suomelle.

Osalla suomalaisista reaalivarallisuus kasvaa. Tuotantoketjut palautuvat ja rakentaminen elpyy.

Uudet korvaavat energiantuotantolähteet ja tuottamistavat syrjäyttävät fossiilisia energiantuotantolähteitä. Bensa-autoja ei enää juurikaan ole.

Tulevaisuustarina 2:

Sota käynnissä 2030

Työttömyys vaivaa ja ostovoima on radikaalisti heikentynyt. Energiaa säännöstellään, erityisesti talvikuukausina. Sähkön toimitus takkuilee koko Euroopassa.

Suomessa julistetaan poikkeusolot ja rajat suljetaan hallitsemattoman pakolaismäärän hillitsemiseksi. Leipäjonot ovat yleinen näky eri puolilla kaupunkeja, mutta ruoan ilmaisjakeluun on vaikea löytää jaettavaa.

Luottamusyhteiskunnan turvallisuus rapautuu. Huumeiden käyttö yleistyy ja laittomien ampuma-aseiden määrä kasvaa, mikä aiheuttaa levottomuuksia. Poliiseja pidetään hyödyttöminä ja väkivaltaisina.

Kunnat ja hyvinvointialueet selviävät poikkeusoloilla rajoitettujen peruspalveluiden ylläpidosta ainoastaan vahvan valtio-ohjauksen avulla.



2022–2024

Eurooppaa vaivaa raaka-ainepula ja samalla vientiteollisuuden ja kuluttajien ostovoima heikkenee. Tämä ajaa yritystoimintaa vaikeuksiin ympäri Eurooppaa ja lisää laajasti työttömyyttä.

Öljyn ja sähkön hinnan nousut sekä maakaasun toimitusvaikeudet sulkevat teollisuuden tuotantoprosesseja paikoittain. Sähköverkon häiriöt yleistyvät ja sähköä joudutaan säännöstelemään kylmimpinä talvikuukausina.

Suomi hyväksytään Naton jäseneksi, mikä lisää Suomen painoarvoa osana läntistä kansainvälistä yhteisöä.

Hyvinvointialueiden toiminta käynnistyy. Kunnat ja hyvinvointialueet selviävät poikkeusoloilla rajoitettujen peruspalveluiden ylläpidosta vahvan valtio-ohjauksen avulla. Pakolaisten määrä kasvaa hitaasti mutta tasaisesti. Ennakkoluulot ovat voimakkaasti pinnan alla ja erityisesti Venäjän toimia seurataan aktiivisesti. Kasvatuksen ja opetuksen taholta pyritään välttämään syrjintää ja vihapuheita, mistä osa lapsista hämmentyy, koska kotona kerrotaan asioista eri tavoin.

2025–2029

Venäjä ajautuu sisäiseen sekasortoon.

Ruokapula ja ilmastokriisin tuomat äärisääolot kuten kovat pakkaset, hellejaksot, myrskyt ja tulvat lisäävät entisestään muuttoliikettä Eurooppaan. Pohjois-Afrikasta ja Itä-Aasiasta. Lisäksi Venäjän epävakaa tilanne on lisännyt venäläisten pakolaisten määrää itärajalla.

Energia- ja puolustusteollisuuden kasvaminen sekä kansalliset investoinnit huoltovarmuuden kehittämiseksi vaimentavat inflaatiota ja tasapainottavat työllisyystilannetta.

Kriittiseen infraan kohdistuu vaikutuksiltaan vakavia kyberhyökkäyksiä ja jopa kineettisiä sabotaaseja. Sähköverkon toimintakatkokset yleistyvät ja energiaa joudutaan säännöstelemään aikaisempaa enemmän.

Suomessa julistetaan poikkeusolot ja rajat suljetaan hallitsemattoman pakolaistulvan hillitsemiseksi.

Venäläisviha nostaa päätään.

Leipäjonot ovat yleinen näky eri puolilla kaupunkeja, mutta ruoan ilmaisjakeluun on vaikea löytää jaettavaa. Yhä useampi hakeutuu alkutuotannon työvoimaksi toiveissaan siten turvata oma ruoan saanti.

2030–

Kiina ja USA hallitsevat globaalia taloutta. Kiinan ihmisoikeustilanne rasittaa kauppasuhteita, mutta toisaalta Kiinan määräävä rooli mm. maametallien tuottajana ja sitä kautta tuulimyllyjen valmistajana ja yhteinen fokus vihreässä siirtymässä pitää suhteita yllä.

Elinkeinoelämään kohdistuvat mielenosoitukset lisääntyvät ja erilaiset toisinaan rauhanomaiset ja toisinaan väkivaltaisiksi yltyvät istumalakot esimerkiksi kriittisten kuljetusväylien pysäyttämiseksi yleistyvät.

Laittomien ampuma-aseiden määrä on lisääntynyt ja sen lieveilmiöitä on nähtävissä katujengirikollisuuden kautta. Poliisia kohtaan on kasvavaa kritiikkiä: poliiseja pidetään sekä hyödyttöminä että väkivaltaisina.

Kovien huumeiden käyttö on lisääntynyt sota-aikana ympäri Eurooppaa. Se muodostaa mittavan kriisin terveydenhuollossa sotien aikana ja niiden jälkeen.

Tulevaisuustarina 3:

Rauha ja uudet ratkaisut 2030

Inflaatio Euroopassa vaimenee. Ruotsi ja Suomi hyväksytään Naton jäseniksi.

Suomi sitoutuu vihreään siirtymään ja investoinnit luomuviljelyyn ja suljetun ravinnekierron viljelyyn kasvavat.

Suomi profiloituu kriittisen medialukutaidon kansana ja näyttää esimerkkiä sivistyneestä ja rauhallisesta käytöksestä informaatiovaikuttamisen ajassa.

Pakolaiset ja maahanmuuttajat koetaan tervetulleiksi lisäresursseiksi elinkeinoelämäään. Systemaattinen poikkihallinnollinen palvelu tukee integraatiota kuntien, alueiden ja valtion välillä. Korkeakoulut rakentavat Suomeen tulijoille monipuolisen tukipaketin. Väestökehityksessä työikäisten ja alle 18-vuotiaiden suhteellinen osuus kääntyy nousuun.

2022–2024

Inflaatio kasvaa Euroopassa. Öljyn kysyntäpiikki ja fossiilisten polttoaineiden pakotteet nostavat hintoja. Saksan paineet inflaation vastaisiin toimiin kasvavat.

Ruotsi ja Suomi hyväksytään Naton jäseniksi. Yhteiskunnan keskeisiä palveluita ja huoltovarmuutta ylläpidetään kriisivarmalla kauppaketjulla ja säännöllisillä harjoituksilla kyberhäiriöiden varalta.

Poliittiset puolueet Suomessa löytävät toisensa energiakysymyksissä ja sitoutuvat vihreään siirtymään. Tuulivoiman ja vihreän vetytalouden kehittäminen kiinnostavat. Aluksi puu ja turve paikkaavat Suomen energiantuotantoa ja hiilinelutavoitteet karkaavat kauaksi, mistä EU-komissio nuhtelee Suomea.

Hyvinvointialueiden toiminta käynnistyy. Kunnat ja hyvinvointialueet selkeyttävät häiriöjohtamisen tavat ja hoitavat yhteistoimin peruspalveluiden ylläpitoa kriisitilanteissa. Euroopasta saapuneiden pakolaisten integraation keskeisiä elementtejä ovat asumiseen, toimeentuloon ja lasten koulunkäyntiin liittyvien palvelujen tarjoaminen kansalaisten, järjestöjen ja yhdistysten tuella. Painopiste siirtyy materiaalisesta avusta työllisyyspalveluihin ja kasvatus- ja opetus- sekä perhepalvelujen vahvaan rooliin integraatiossa.

2025–2029

Inflaatio Euroopassa vaimenee syötyään kuluttajien ostovoiman, ja suuntaa kulutuksen perushyödykkeisiin.

Öljyn kysyntäpiikki taittuu. Suomi investoi tuulivoimaan, liikenteen sähköistämiseen ja öljylämmityksestä luopumisen kannustimiin. Maan houkuttelevuus akkuteollisuuteen kasvaa merkittävästi.

Puun poltosta ja turpeen nostosta luovutaan. Vetyteknologia etenee ja vedyn käyttö nestemäisten polttoaineiden korvaajana yleistyy. Kunnat tiivistävät korkeakouluysteistyötään ja houkuttelevat ulkomaisia osaajia vihreän siirtymän kiihdyttämiseksi.

Viljelijät saavat useamman tukipaketin satojensa turvaamiseksi ja kiinnostus luomuviljelyyn ja suljetun ravinnekierron viljelyyn ja sen tukemiseen kasvaa. Ravinnekuormitus Itämeressä helpottuu. Ruokaa menee myös enenevästi vientiin.

Vastakkainasettelujen käsittelymallit ovat osa perusopetusta. Systemaattinen poikki-hallinnollinen palvelu tukee integraatiota kuntien, alueiden ja valtion välillä. Käytössä on kokonaisvaltainen digitalisoitu kotouttamispalvelu, joka hyödyntää kansainvälisiä datapankkeja uuden kotouttamislainsäädännön mukaisesti.

2030–

Ostovoima elpyy Euroopassa. Kysyntä suuntautuu kestäviin perushyödykkeisiin ja palveluihin. Globaali hyväntekeväisyys nostaa päätään YK:n tuella.

Suomi profiloituu kriittisen medialukutaidon kansana ja näyttää esimerkkiä sivistyneestä ja rauhallisesta käytöksestä informaatiovaikuttamisen ajassa.

Työllistäminen on tunnistettu suomalaisen yhteiskunnan, pakolaisten ja maahanmuuttajien eduksi ja sen mahdollistaminen on asetettu yhdeksi hallinnon ykkösprioriteetiksi.

Pakolaiset ja maahanmuuttajat ovat osa elinkeinoelämän normaaleja resursseja ja heidän asettumistaan hiipuviin maaseutukuntiin tuetaan yhteiskunnan taholta. Suomen väestökehityksessä työikäisten ja alle 18-vuotiaiden suhteellinen osuus kääntyy nousuun.

Korkeakoulut rakentavat Suomeen tulijoille monipuolisen tukipaketin ohjautumisen, tutkinnon suorittamisen ja työllistymisen kysymyksissä sekä tarjoavat mahdollisuuden jatkaa akateemista työtä. Elinkeinoelämä saa uutta puhtia kansainvälistymiseen maahanmuuttajista, jotka aktiivisesti pyrkivät tuomaan paitsi tietotaitonsa, myös omat verkostonsa osaksi elinkeinoelämää.

Ukrainan sodan heijastevaikutukset
suomalaisiin kuntiin 2030 -ennakointijulkaisu

Helsinki 2022

KUNTA
LIITTO